Detta förslag till naturlag är framtaget av Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden WWF, november 2024

Naturlag (2025:000)

1 § I denna lag finns bestämmelser om regeringens naturpolitiska arbete, vad arbetet ska syfta till och hur det ska bedrivas.

2 § Regeringen ska bedriva ett naturpolitiskt arbete som

1. syftar till att bevara och stärka den biologiska mångfalden samt upprätthålla naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster,

2. är inriktat på att upprätthålla, stärka och återställa ekosystemens integritet, konnektivitet och resiliens, arters bevarandestatus och populationer samt bevara och skapa funktioner i naturmiljön som motverkar klimatförändringarnas skadliga effekter och förhindrar farlig störning i ekosystemen, och

3. vilar på vetenskaplig grund.

3 § Regeringen ska säkerställa att det tidsatta naturpolitiska mål som riksdagen har fastställt[1] nås och att Sverige lever upp till sina åtaganden internationellt och inom EU.

Regeringen ska sätta de övriga mål som behövs för att nå målen och åtagandena i första stycket.

Arbetet ska bedrivas på ett sätt som ger förutsättningar för naturpolitiska och klimatpolitiska mål att samverka med varandra.

Regeringen ska genomföra den handlingsplan som beslutats enligt 5 §.

1. **Naturskyddsföreningen och WWF:s förslag till naturpolitiskt mål:**
Sverige ska senast till 2030 stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige, samt senast till 2050 upprätthålla, stärka eller återställa alla svenska ekosystems integritet, konnektivitet och resiliens, öka förekomsten av inhemska vilda arter till livskraftiga och resilienta nivåer och bevara deras genetiska mångfald, och därigenom upprätthålla och stärka ekosystemens funktioner och tjänster.

4 § Regeringen ska varje år lämna en naturredovisning till riksdagen i budgetpropositionen.

Naturredovisningen ska innehålla

1. en redovisning av utvecklingen för tillståndet i naturmiljön avseende biologisk mångfald, ekosystemens resiliens och ekosystemtjänster baserat på bästa tillgängliga vetenskapliga underlag,

2. en redovisning av de viktigaste besluten inom naturpolitiken under året och vad de besluten kommer att betyda för utvecklingen av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och resilienta ekosystem,

3. en utvärdering av hur regeringens arbete enligt den beslutade naturpolitiska handlingsplanen fortlöper, och

4. en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

5 § Regeringen ska vart fjärde år ta fram en naturpolitisk handlingsplan som redogör för hur regeringens arbete ska bedrivas i enlighet med 3 §. Handlingsplanen ska lämnas till riksdagen året efter det att ordinarie val till riksdagen har hållits.

Handlingsplanen ska innehålla en beskrivning av

1. Sveriges åtaganden internationellt och inom EU,

2. historisk utveckling för tillståndet i naturmiljön avseende biologisk mångfald, ekosystemens integritet, konnektivitet och resiliens samt förmåga att leverera ekosystemtjänster, fram till tidpunkten för fastställande av handlingsplanen,

3. bedömning av framtida utveckling för tillståndet i naturmiljön, avseende biologisk mångfald, ekosystemens integritet, konnektivitet och resiliens samt förmåga att leverera ekosystemtjänster,

4. utfallet av vidtagna åtgärder för att upprätthålla och återställa biologisk mångfald, ekosystemens integritet, konnektivitet och resiliens samt förmåga att leverera ekosystemtjänster,

5. planerade åtgärder för att bevara och stärka den biologiska mångfalden, ekosystemens integritet, konnektivitet och resiliens samt naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster, med en ungefärlig uppgift om när dessa åtgärder kan börja gälla,

6. i vilken grad beslutade och planerade åtgärder kan förväntas bidra till att målen och åtagandena i 3 § kan nås,

7. i vilken utsträckning beslutade och planerade åtgärder inom olika utgiftsområden påverkar möjligheterna att nå målen och åtagandena enligt 3 §, och

8. i det fall redan beslutade åtgärder enligt punkt 6 och 7 inte förmår uppfylla målen och åtagandena, vilka ytterligare åtgärder eller beslut som behövs för att säkerställa att målen och åtagandena uppfylls.

Författningskommentar

Förslaget till Naturlag

1 §

I paragrafen anges lagens innehåll och syfte samt tydliggörs att lagen riktar sig till regeringen. Att lagen riktar sig till regeringen innebär att det är regeringen som kollektiv – och ytterst statsministern – som är ansvarig för att se till att lagen efterföljs (jfr. 6 kap. 1 § och 7 kap. 3 och 4 §§ regeringsformen). Regeringskansliet och de statliga förvaltningsmyndigheterna är centrala aktörer i regeringens arbete för att säkerställa detta (jfr. 7 kap. 1 och 2 §§ regeringsformen).

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om syftet med regeringens naturpolitiska arbete och om hur det arbetet ska bedrivas.

Av *första punkten* framgår att regeringen ska bedriva ett naturpolitiskt arbete som syftar till att bevara och stärka den biologiska mångfalden samt naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster. Bestämmelsen utgår från Sveriges åtaganden enligt Konventionen om biologisk mångfald och det allmännas skyldighet enligt 1 kap. 2 § tredje st. regeringsformen att främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. En sådan utveckling bygger enligt 1 kap. 1 § miljöbalken på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Det kommer att krävas en genomgripande samhällsomställning för att nå de naturpolitiska målen. Samhällsomställningen kommer att kräva insatser inom alla politikområden (jfr. mål 14 i det globala Kunming-Montreal-ramverket för biologisk mångfald). Med ”ekosystemtjänster” menas de produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalité.

Av *andra punkten* följer att regeringens naturpolitiska arbete ska inriktas på att upprätthålla, stärka och återställa ekosystemens integritet, konnektivitet och resiliens (jfr. Mål A i det globala Kunming-Montreal-ramverket för biologisk mångfald) samt att bevara och skapa funktioner i miljön som motverkar klimatförändring och dess skadliga effekter. Här ingår naturliga funktioner hos ekosystemen (jfr. artikel 4.2 a i klimatkonventionen). Med ekosystem (ekologiskt system) menas samspelet mellan allt levande och dess livsmiljö inom ett område.

Med ”ekosystemens integritet” menas omfattning, kvalitet och funktion av ekosystemets komponenter och hur dessa påverkas av påfrestningar. Med ”ekosystemens konnektivitet” menas arternas obehindrade rörelse och flödet av naturliga processer som upprätthåller biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Med ”ekosystemens resiliens” menas dess förmåga att efter en störning återgå till det tillstånd det hade före störningen. Med att ”upprätthålla, stärka och återställa arters bevarandestatus och populationer” avses det skydd av arters långsiktiga livsbetingelser som framgår av Sveriges förpliktelser internationellt och inom EU (Jfr. EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt mål A i det globala Kunming-Montreal-ramverket för biologisk mångfald).

Med ”skadliga effekter av klimatförändring” menas förändringar i den fysiska miljön eller i ett områdes växt- eller djurliv till följd av klimatförändring som har betydande skadlig inverkan på sammansättningen, motståndskraften eller produktiviteten hos naturliga eller anlagda ekosystem eller på funktionen av socioekonomiska system eller på mänsklig hälsa och välfärd. Med ”klimatförändring” avses en förändring av klimatet, som är direkt eller indirekt hänförlig till mänsklig verksamhet, som ändrar sammansättningen av den globala atmosfären, och som går utöver naturliga klimatvariationer som observerats under jämförbara tidsperioder.

Av *tredje punkten* framgår att det naturpolitiska arbetet ska vila på vetenskaplig grund och baseras på relevanta tekniska, sociala, ekonomiska och miljömässiga överväganden. Förenta nationernas panel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem services (IPBES) sammanställer vetenskapligt underlag på internationell nivå. Regeringen ansvarar för att inhämta, sammanställa och analysera det underlag som behövs på nationell nivå för att driva det naturpolitiska arbetet i enlighet med denna lag.

3 §

I paragrafens *första stycke* anges att regeringens naturpolitiska arbete ska säkerställa att det långsiktiga, tidsatta naturpolitiska mål som riksdagen har fastställt nås samt att Sverige lever upp till sina åtaganden internationellt och inom EU. Det innebär att arbetet ska inriktas på åtgärder som leder till att det naturpolitiska målet nås och Sverige bidrar med sin del i att uppfylla gemensamma åtaganden inom EU och internationellt. För att nå riksdagens långsiktiga mål kan regeringens arbete behöva kompletteras med ytterligare mål.

Bestämmelsens *andra stycke* innebär att regeringen i så fall ska ta fram och sätta sådana mål. Generationsmålet och miljökvalitetsmålen utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. De miljökvalitetsmål som kopplar direkt eller indirekt till olika ekosystem utgör därmed en central del av naturpolitiken och faller också inom tillämpningsområdet för denna lag.

Paragrafens *tredje stycke* klargör att regeringens naturpolitiska arbete ska bedrivas på ett sätt som ger förutsättningar för naturpolitiska och klimatpolitiska mål att samverka med varandra. Avsikten med bestämmelsen är att samordna regeringens arbete inom dessa områden för att utnyttja synergieffekter samt undvika eller hantera konflikter. Bestämmelser om regeringens klimatpolitiska arbete finns i Klimatlagen (2017:720).

Det *sista stycket* förtydligar att regeringen är förpliktigad att genomföra den senast beslutade handlingsplanen, som därmed har en handlingsdirigerande verkan på regeringens arbete. Skrivningen är också en markering från lagstiftaren om handlingsplanens styrande funktion, vilket är en viktig del i att skapa långsiktighet och förutsebarhet i det naturpolitiska arbetet.

4 §

I paragrafen anges att regeringen årligen ska redovisa utvecklingen av tillståndet i naturmiljön och hur den förda politiken har inverkat på möjligheten att nå beslutade naturpolitiska mål (naturredovisning), samt bedöma om det finns behov av ytterligare åtgärder, och i så fall, när och hur beslut om sådana åtgärder kan fattas. Bestämmelsen syftar till att skapa kontinuitet i det löpande arbetet för stärkt biologisk mångfald och resilienta ekosystem. Genom att uppgifterna redovisas på detta sätt synliggörs behovet och betydelsen av att erforderliga åtgärder vidtas inom samtliga politikområden samtidigt som riksdagen och allmänheten ges regelbunden information om hur arbetet med biologisk mångfald, ekosystemtjänster och resilienta ekosystem fortskrider.

5 §

Av paragrafen följer att regeringen inledningsvis i varje mandatperiod ska ta fram en naturpolitisk handlingsplan som beskriver vilka åtgärder som behöver vidtas under mandatperioden och på längre sikt för att nå riksdagens långsiktiga naturpolitiska mål samt de övriga mål som behövs för att nå det långsiktiga målet, jämte vilka åtgärder som regeringen planerar att genomföra under samma tid. Bestämmelsen syftar till att skapa förutsättningar för ett kontinuerligt och framåtsyftande arbete för stärkt biologisk mångfald, ekosystemtjänster och resilienta ekosystem över mandatperioderna. Bestämmelsen anger vilka uppgifter som ska finnas med i den naturpolitiska handlingsplanen.

Första–tredje punkterna avser faktauppgifter och projektioner baserade på dessa uppgifter.

Fjärde punkten innebär att regeringen ska bedöma effekten av beslutade styrmedel och andra åtgärder och redovisa vilken betydelse dessa har för möjligheten att nå beslutade naturpolitiska mål.

Femte och sjätte punkterna innebär att regeringen ska redovisa vilka åtgärder som planeras och vilken betydelse dessa har för möjligheten att nå beslutade naturpolitiska mål. Alla åtgärder som kan ha betydelse för möjligheten att nå nationella målen samt Sveriges åtaganden internationellt och inom EU bör redovisas, således även åtgärder som vidtas eller planeras inom ramen för Sveriges internationella engagemang, såsom bistånd, tekniköverföring och internationella investeringar.

Sjunde punkten innebär att regeringen även ska redovisa hur andra beslutade eller planerade åtgärder än sådana som har till direkt syfte att leda till stärkt biologisk mångfald, ekosystemtjänster och ekosystemresiliens kan komma att påverka möjligheten att nå de naturpolitiska målen.

Åttonde punkten innebär att regeringen ska beskriva vilka ytterligare åtgärder, utöver beslutade och planerade åtgärder, som kan komma att krävas för att nå de nationella målen samt Sveriges åtaganden internationellt och inom EU.

Naturskyddsföreningen

NATURSKYDDSFÖRENINGEN
08-702 65 00
info@naturskyddsforeningen.se

VÄRLDSNATURFONDEN WWF
08-624 74 00
info@wwf.se